

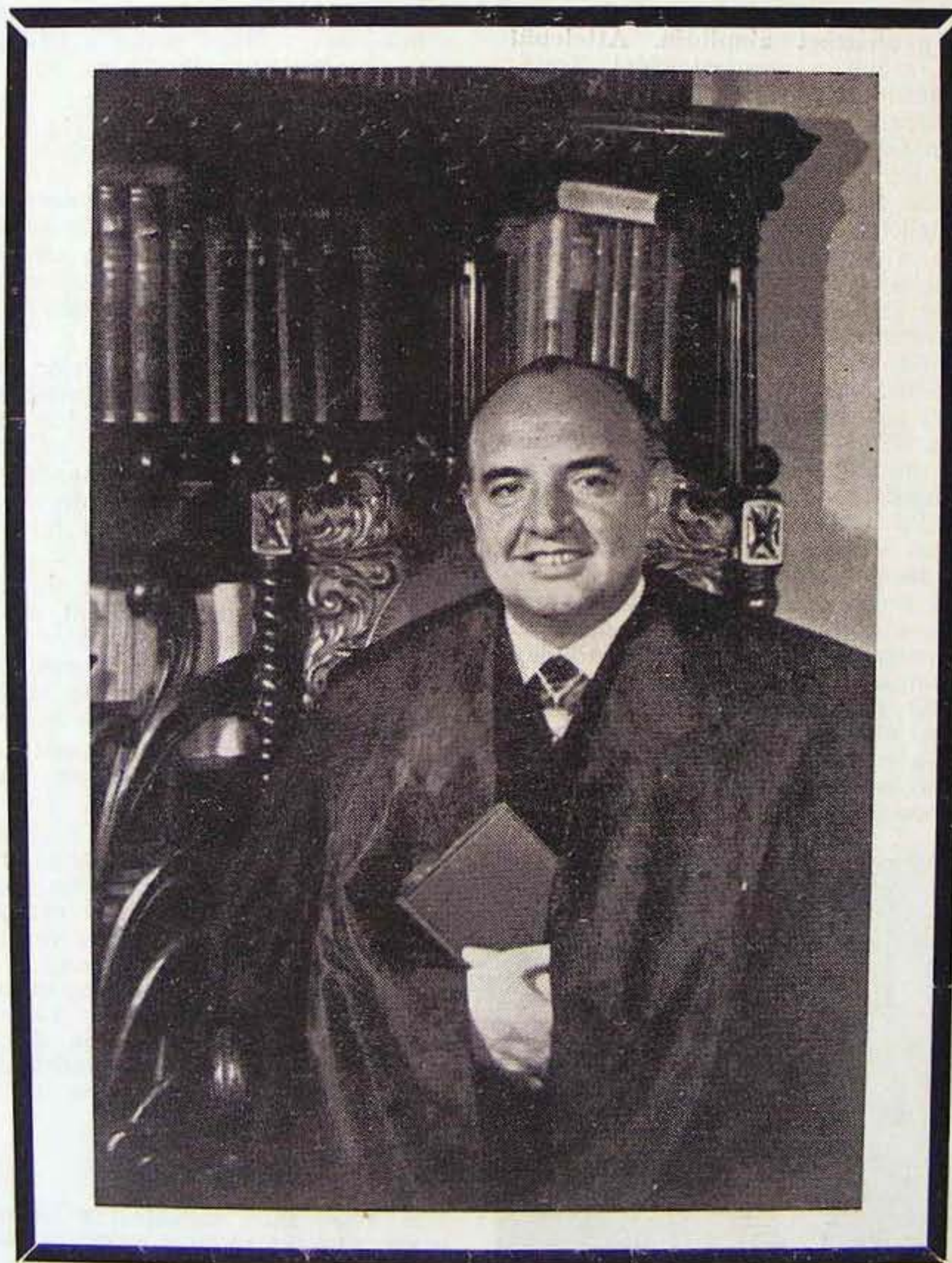
UNITÁRIUS ÉLET

XXV. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM

1971. JANUÁR—MÁRCIUS

IN MEMORIAM

R. Filep Imre h. püspök
1915—1970

HALÁLA

1970. december 16-án délután futótűzként terjedt el a szomorú hír, hogy R. Filep Imre 55 éves korában váratlanul elhunyt. Megfáradott szíve mondta fel a szolgálatot.

Vasárnap, december 20-án a Nagy Ignác utcai templomban lehajtott fejű emberek hallgatták Bencze Márton lelkész, egyh. főjegyző szolgálatát az egyházunkat ért eme nagy veszteségben. Az istentiszteletet követően az Egyházi Képviselő Tanács és a Budapesti Egyházközség Presbitériuma együttes ülést tartott, ahol Ferencz József főgondnok megrendült hangon jelentette be a gyász hírt. Javaslatára a két testület egyhangúan úgy határozott, hogy vállalja a nagy halott temetésének költségeit.

Az egyház és az egyházközség közösen magyar nyelvű szomorújelentést adott ki, a Képviselő Tanács külön angol nyelvű gyászjelentésben hozta tudomására külföldi hitrokainknak a lesújtó hírt.

R. Filep Imre Nagyszébenben született 1915. március 21-én. Tanulmányait szülővárosában és a kolozsvári Unitárius Kollégiumban végezte. Lelkeszi oklevelet, kitűnő tanulmányi eredményei után, a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián szerzett. Már gyermekkorában megtanult németül és románul, később angolul is, annak ellenére, hogy a második világháború megakadályozta abban, hogy külföldi tanulmányútra menjen.

1940-ben Székelykeresztúron s. lelkész és internátusi felügyelő-tanár. 1942–44 között Kolozsvár székhellyel központi missziói lelkész, s mint ilyen, a besztercei unitárius gyülekezet alapítója. Áttelepül Magyarországra, ahol előbb a szentesi Népi Kollégium vezetője, majd 1946–53 között a hódmezővásárhelyi unitárius gyülekezett lelkésze, ellátva a szegedi leányegyházközség, valamint a szórványok, különösen Szentes és Orosháza, lelkészi teendőit is.

1953. november 14-én fogadja el a budapesti unitárius egyházközség lelkészi állását, melyre egyhangúlag meghívást kap a gyülekezettől. Józsan Miklós egykori szószékét foglalja ezáltal el, s vezető lelkésze marad ennek a gyülekezetnek mind haláláig. 1957-ben egyházi főjegyzővé választják. 1959-ben az IARF (International Association for Religious Freedom) Végrehajtó Bizottságának tagja lesz. E minőségében sokat utazott, számos előadást tartott Svájcban, Hollandiában, az NSZK-ban, Angliában és Amerikában, szolgálván mindenütt a toleranciának, a békének, az együttműködésnek a szellemét, magyar népünk és unitárius egyházunk díszére. Az IARF 1961. évi davosi kongresszusának ünnepi szónoka s részt vesz az 1964. évi hágai, az 1966. évi londoni és az 1969. évi bostoni (USA) IARF-kongresszusokon, amelyeknek előkészítésében és eredményes lebonyolításában kimagasló eredménnyel működik közre. Felszólalásaiban mindig nagy szerepet kapott a teológiai problémák gazdag és általa jól ismert változata, azokat a mai élet valóságaiból merítette s a mai ember számára nyújtott azok által lelki erőt. Bátor szívvel állott ki a béke ügye mellett, s nagy tiszteletet szerzett szocialista rendünk iránt számos

2 UNITARIUS ELET

külföldi útja alkalmával. Két évvel ezelőtt részt vett a KBK prágai ülésén is.

Kiváló szónok volt néhai Főpásztorunk, széles műveltségű gondolkodó és teológus. Szerelmese, értője és megbecsülője a szépnak és a kultúra értékeinek, maga is megáldva a teremtő géniusz sok érdekes vonásával.

Az 1968. évi erdélyi unitárius zsinaton, melyen egyházunk megalapításának 400-ik évfordulóját ünnepeltük, Tordán tolmácsolta a Magyarországi Unitárius Egyház üdvözlését, s az utána pár nap múlva, augusztus 21-én sorra került budapesti zsinatán unitárius egyházunknak az ünnepi szónok tisztében fennkölt hangon szólott az unitárius gondolat évszázados harcáról s a jelen időkben betöltött fontos szerepéről, midőn beérni láthatjuk a toleranciának és az együttműködésnek azt a szellemét, amelyet mindig fontosnak tartottunk.

1966-tól püspöki helynök, majd az 1968. évi Zsinat óta a Magyarországi Unitárius Egyház h. püspöke. Nagyon fontosnak tartotta az egyházak közötti jóviszonyt s mindannyiszor tanújelét adta együttműködési készségének.

Özvegye, három férjezett leánya, öt unokája és testvérei gyászolják a szűkebb családból.

De gyászolja az ő nagy családjá, a magyar unitáriusok közössége, az unitárius gondolatnak sok tízezer barátja itthon és külföldön.

Igyekezünk megérteni azt az Igét, amely életszemléletének foglalatja, s mely gyászjelentőjén is olvasható: „Vigasztaljátok azért egymást és építse egyik a másikat... Maga pedig a békesség Istene szenteljen meg titeket.” (II. Thess. 5.)

TEMETÉSE

A Farkasréti temetőben december 22-én délután 3 órakor hatalmas embertömeg állta körül a szál-longó hőésében a koporsót, amikor azt a ravatalozó kápolnából a temető gyászudvarára kihozták. A koporsóra ráterítették az elhunyt szolgálati jelvényét, fekete selyem palástját.

A zsoltáros ének után Bajor János debreceni lelkész mondott megható gyászbeszédet. A palástos papok egy-egy bibliai igét idézve vettek búcsút elhunyt főpásztoruktól. Utánuk két Luther-kabátos német lelkész, a düreni szabadelvű evangélikus gyülekezet pásztorai, Martin Meylahn és Ursula Sonntag német nyelven mondott bibliai idézettel búcsúztak.

Ferencz József főgondnok az egyház egyeteme, az összes gyülekezetek, valamint az International Association for Religious Freedom nevében búcsúzott a nagy halottól. Az említett nemzetközi szervezet koszorúját Berthe van Gennep asszony, a hágai központ igazgatója személyesen helyezte el a ravatalon.

Vadady Albertné, a budapesti gyülekezet gondnoka, a Márták és Máriák nevében köszönt el az utolsó útjára induló Filep Imrétől.

A temetésen az Állami Egyházügyi Hivatal képviselőjében Miklós Imre miniszterhelyettes és Grnák Károly főosztályvezető jelentek meg. Jelen volt Káldy Zoltán és dr. Ottlyk Ernő evangélikus püspök, dr. Túrós Aladár, a református zsinati iroda osztályvezetője, dr. Berki Feriz, a magyar görögkeleti egyház adminisztrátora, Vujisics Dusán, a görögkeleti szerb egyház püspökhelyettese, dr. Várkonyi Imre kanonok, az Actio Catholica igazgatója, dr. Nagy Gyula evangélikus és Gerő Sándor baptista teológiai akadémiai dékánok, és sokan mások az elhunyt tisztelői közül.

RÉSZVÉTNYILVÁNÍTÁSOK

R. Filep Imre haláláról a hazai napilapok, a magyar rádió, valamint a hazai és külföldi egyházi sajtó egyaránt megemlékezett.

A hazai protestáns és a római katolikus egyház püspökei, a teológiai akadémiák dékánjai, az izraeliták országos képviselőjének elnöke és a budapesti

buddhista misszió vezetője egyaránt osztoztak gyászunkban. Táviratok és levelek sokasága kopogtatott be a gyászoló család és egyház ajtáján, tolmácsolva a jóbarátok, a tisztelők együttérzését.

A külföldi részvétnyilvánítások sorát dr. McLean Greeley, az IARF elnöke és dr. Kiss Elek kolozsvári unitárius püspök táviratai nyitották meg. A nagyvilág unitárius életének képviselői Amerikától Ausztráliáig és Dániától a Dél-afrikai Unióig, Japán, India stb. egyházai nyilvánították ki a fájdalom feletti veszteségüket, a testvéri együttérzés gondolatát. Az angol, amerikai, japán, svájci, holland, nyugatnémet és francia, egyházunkkal rokonszenvező sajtóorgánumi, részben a Hungarian Church Press angol és német nyelven szétküldött együttérző méltatása alapján emlékeztek meg egyházunk veszteségéről. Méltatták a nagy halott egyéniségét, megemlékeztek kiváló szónoki képességéről, komoly teológiai gondolkodásmódjáról és szeretetreméltó emberségéről.

Svájc francia nyelvű liberális protestáns lapja is, a „Le Protestant” januári számában kegyelettel emlékezik néhai Főpásztorunkra, kinek elhunytát a svájci keresztény közösségek számára is nagy veszteségnek tekintik. A cikk írója — Bernard Reymond lausanne-i egyetemi lelkész — méltatja azokat az erőfeszítéseket, amelyeket R. Filep I. kifejtett annak érdekében, hogy a XVI. század végén megszakadt szálakat egyházaink között újra összekösse. Ezek az erőfeszítések 1965-ben, 66-ban vettek nagy lendületet, néhai főpásztorunk splüzeni és a környékbéli gyülekezetekben végzett szolgálataival. 1969-ben pedig a Zwingli-ünnepségek hivatalos vendégeként elisme-

rest kiváltó módon szolgálta az együvé tartozás gondolatát. A svájci liberális keresztények közül sokan megfordultak Budapesten is, R. Filep Imre baráti vendégeiként, és különösen mély nyomot hagyott lelkükben az 1968. évi budapesti zsinata az Unitárius Egyháznak, a 400-ik évforduló alkalmából.

Bernard Reymond nagy teret szentel cikkében néhai Főpásztorunk IARF-beli hasznos és gyümölcsöző tevékenységének is. Megállapítja a továbbiakban, hogy R. Filep Imrén keresztül a magyar unitáriusokat úgy ismerték meg, mint akik hitelileg minden más magyarországi protestáns hitfelfogásnál közelebb állnak a svájci protestánsokhoz. Az unitáriusok ugyanis — írja B. Reymond — nem álltak meg a vallásos fejlődésben a XVI. századnál, mint ahogy ezt sokan tették. A svájci protestáns liberalizmus kiváltképpen az utóbbi száz évben a Dávid Ferenc által is megjárt hitnek az útjára tért.

„ÉS AMI A PORBÓL VÉTETETT...”

R. Filep Imre hamar megfáradott testének halmait Huszti János lelkész szolgálata mellett, édesanyjának a Farkasréti temetőben pihenő sírjában helyezték el örök nyugalomra.

Az ugyanaznap délután tartott gyászistentiszteleten László Andor lelkész imádkozott, és a gyülekezet tagjai megrendült lélekkel hallgatták végig Verdi Requiem-jét.

Requiescat in pace.

VÁLASZTÁSOK ELŐTT ÁLLUNK

Április negyedikének eredményei

Hazánk felszabadulásának huszonhatodik évfordulója két jelentős eseményre irányítja figyelmünket. Az egyik az április 25-én sorra kerülő országgyűlési és tanácsválasztások, a második a negyedik ötéves terv. Mind a kettőnek ugyanis április negyedikében van a forrása. Az igazi népképviselőtről sokat írtak hazánkban az ún. kiegyezés után, 1867 után, de tulajdonképpen csak 1945 után öltött testet. S hazánk iparosítását és mezőgazdasága színvonalának felemelését is sokan szorgalmazták, de csak 1945 után volt ereje és lehetősége ennek a népnek, hogy e tekintetben is évszázados lemaradást hozzon be.

Pedig csak romokból állott ez az ország 1945. április 4-én, amikor a szovjet hadsereg az utolsó maradványait is kiverte hazánkból a német fasiszta seregeknek. S ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy a legnagyobb nehézségek felett is úrrá tud válni a nép alkotó ereje, ha tudatában van saját erejének s bizonyos a felől, hogy övé lesz munkájának gyümölcse is — tehát nemcsak a kín, a fáradság és a mellőztetés az ő osztályrésze, mint volt azelőtt.

Népünk megépítette népgazdaságát, kiegyensúlyozottá tette politikai éleslátását, fogékonyá vált a kultúra

kincsei iránt, belső morális tartást teremtett magában a közügyek iránt, érzékenyen örökösök egész közösségünket szolgáló szocialista államrendünk felett, s természetesen tekinti, hogy amikor április 25-én az urnák elé járul, közreműködése által olyan összetételű új országgyűlés és községtanács szervezettel kerül a parlamentbe, illetve a tanácsokba, amely az eddig járt utat tovább egyengeti, a hibákat kiküszöböli, és életünket még fokozottabban építi a negyedik ötéves terv célkitűzései szerint.

Bizalommal tekintünk kormányunknak különösen az olyan intézkedéseire, amelyek a gyermekáldás kérdésében hoznak újabb előrelépéseket. Azt az egyedülálló akciót, amelynek folyamányaképpen a szülő anyák két és fél éven keresztül kimaradhatnak a munkából s ez alatt havi 600,— forint gyermekgondozási segélyt kapnak, most egy újabb követi, mely szerint az új házások, amennyiben 6 éven belül legalább két gyermekük születik, új otthonuk építésének költségeiből 60 ezer forintot elenged az állam.

Unitárius egyházunk hívei és munkásai ott voltak és ott vannak a mi új gazdasági, társadalmi és szellemi életünk építői között.

Agresszió Laosz ellen

Negyedévenkénti megjelenésünk nem tette lehetővé, hogy tiltakozásunknak már korábban hangot adjunk. Egyházunk elnöksége és a lelkészi kollégium legutóbbi ülésén magáévá tette a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Elnökségének a napi sajtóban közzétett nyilatkozatát. Velük együtt mi is tiltakozunk az indokínai háborúnak Laosz területére tör-

tént kiterjesztése miatt. „Nyilvánvaló, hogy a háborúnak Laoszra való kiterjesztése nem fogja biztosítani a kívánt cél elérését, mert minden elnyomó, szabadságellenes és igazságellenes vállalkozás megtörik az indokínai népek harcán és a békeszerető emberek millióinak összefogásán.”

Örömmel állapítjuk meg azt, hogy az elmúlt hetekben az amerikai és angol unitáriusok számos gyülekezete is felemelte szavát a laoszi agresszió ellen.

A marosvásárhelyi országgyűlés, (1571)

A XVI. század második felének éveiben betegeskedni kezdett János Zsigmond fejedelem, akit II. János választott magyar király néven is ismer a történelem. Dávid Ferenc és vele együtt az ország fő emberei úgy látták szükségesnek, hogy „vallásuk törvényessége s a többi bevetekkel egyenjogósítása alkotmányosan biztosítsák”. A fejedelem meghallgatta kérésüket és 1571. január 6-án Vásárhelyre e célból országgyűlést hívott össze, melyen a bevett vallások superintendenseivel — püspökeivel — együtt, Dávid Ferenc is meghívást kapott.

A fejedelem maga tette meg az előterjesztést, melyre a rendek — az országgyűlés tagjai — a következő egyhangú határozatot hozták: „Megértették a felséges fejedelem kegyelmes izenetét és előadását, melyekben az Isten igéjének prédikálását és hazájok szükségét előszámlálja...”

„Mint hogy Krisztus Urunk parancsolja, hogy először az Isten országát és annak igazságát keressék, az Isten igéjének prédikálása és hallgatása felől végezték: hogy az Isten igéje mindenütt szabadon prédikáltassék, a confessioért senki meg ne büntetessék, se prédikátor, se hallgatók...”

A korabeli feljegyzések még sok mindent feljegyeztek az országgyűlés lefolyásáról. Állásfoglalásuk szerint kicsinyíteni és kárhozottatni igyekeztek Dávid Ferenc és társai magatartását, vitatkozásuk módját. Ma

már mindez történelem. Az országgyűlés, az unitárius vallást is az ország bevett — recepta religio — vallásai közé sorolta. Az egyház, az évszázadok viharai között fennmaradt és ma is él. Él hűségesen azokhoz a hagyományokhoz, melyek létének alapjait képezték, türelmes-ség a mások nézetével szemben, legyenek azok — mai nyelven kifejezve — hívők vagy nem hívők —. A XVI. században is azzal vádolták őket, hogy megértést tanúsítanak a zsidó és a mohamedán — tehát a nem keresztény — tanokkal szemben.

A országgyűlést annak idején a vásárhelyi vártemplomban tartották. A fényképet a marosvásárhelyi vártemplom mai református lelkésze, Mester István nagytiszteletű úr bocsátotta rendelkezésünkre, akivel e sorok írója, külföldi tanulmányútján barátságot kötött.

E megemlékezés nem az elválasztás, hanem az egybekapcsolás gondolata jegyében íródott. Régebben is voltak a rendek körében — a más hitet vallók táborában is — sokan, akik nemcsak a fejedelmi javaslatnak, hanem saját lelkük igazságérzetének engedelmeskedve, biztosították egy másik egyház szabad működését.

Dr. Ferencz József

Többoldalú dialógus

Ma már mindenki által ismertek azok a dialógusok, melyek a protestánsok és a katolikusok, valamint az orthodoxok és a katolikusok között folynak. A megkezdett beszélgetéseket sürgetni nem szabad. A dialógusok célja a különféle vélemények tisztázása és a közös működési alap keresése. Egyetértünk D. Káldy Zoltán evangélikus püspöknek az Egyházak Világtanácsa legutóbbi központi bizottsági ülésén elhangzott ama megállapításával, hogy az egyházak egységén kívül segíteni akarjuk a megosztott emberiség egységének helyreállítását és felelni akarunk azokra a kérdésekre, melyek a mai világ nagy kérdései.

Ilyen értelemben üdvözöltük kezdetől fogva a hívők és nem hívők között megindult és az eddigi mérlegelések alapján helyesnek bizonyult kezdeményezéseket. E téren is még sok a tennivaló.

Kevés visszhangot váltott ki hazánkban az az újszerű kezdeményezés, mely első kongresszusát 1970 októberében a japáni Kyotóban tartotta, ahol tíz világvallás, 29 országból összegyűlt 300 képviselője, többoldalú dialógust kezdeményezett.

A három fő téma, amely körül a beszélgetések kialakultak: a leszerelés, az emberi jogok biztosítása és a haladás szolgálata voltak. A szocialista tábor országaiból a Szovjetunióból, Vietnamból, Romániából és a Német Demokratikus Köztársaságból voltak jelen képviselők. A Szovjetunió egyházi küldöttségében orthodoxok és nem keresztény muzulmánok is helyet foglaltak. A vietnami küldöttség vezetője Thich Nhat Hanh, az egyesült buddhista egyház vezetője volt, aki a párizsi tárgyalásokon is részt vesz.

A képen Philaret metropolitának, a Szovjetunió orthodox egyházi küldöttsége vezetőjének, dr. Dana McLean Greeley, az International Association for Religious Freedom elnöke — korábban az amerikai unitárius univerzalista egyház elnöke volt — bemutatja az egyik japáni házigazdát, a buddhista világi mozgalom elnökét, N. Niwanót.

A kongresszus, egyben az életre hívott végrehajtó bizottság elnöke, az indiai Angelo Fernandes, újdélhii katolikus érsek, ami azt bizonyítja, hogy a Vatikán élénk figyelemmel kíséri ezt a mozgalmat is. A New

Yorkban működő állandó titkárság vezetője dr. H. Jack, aki a múltban is több egyházi és világi békekongresszuson vett részt.

Minden új kezdeményezés annyit ér, amilyen eredményt tud majd felmutatni. A kongresszus befejezte

után közel száz delegátus részt vett azon a tokiói imaülésen, melyet a Rhisso Kosei-Kai mozgalom Fumon-termében tartottak, több mint 5000 japán résztvevővel. Az imaülés mottója ez volt: Egy az emberiség és egy a világ. Jó dolog volt, hogy az ázsiai nagy tömegeket számláló vallások képviselői, az arab világ mohamedán egyházainak küldöttei, a zsidóság képviselői és a kereszténység különböző irányzatának küldöttei szót próbáltak érteni a fenti értelemben.

A mozgalom további alakulását figyelemmel fogjuk kísérni.

HÚSVÉT

„Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.”

Luk. 23.46.

„Elvégeztetett.» És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.”

János 19.30

„Mit keresitek a holtak között az élő? Nincsen itt, hanem feltámadott.”

Lukács 24. 5—6.

A nagycsütörtöki és a nagypénteki események az igaz és ártatlan embernek, Jézusnak drámáját tárják elénk, kedves unitárius testvéreim!

Lelki szemeinkkel követjük Őt, s látjuk gyötrődni a Getsemáné kertben, ahol Júdás áruló csókját is elszenvedi. A hamis tanúk állításai, s az a tény, hogy bírái botokkal verik őt, majd nem eltörpül a mellett, hogy Péter is megtagadja. Mikor pedig Pilátus vallatja — miközben Júdás belátja, hogy elárulta az ártatlan vért s visszaviszi a 30 ezüst pénzt és felakasztja magát — sor kerül arra a döbbenetes fordulatra is, hogy a nép Barabást kívánja szabadon bocsátatni, Jézusra pedig feszítsd meg-et kiált. És gyorsan következnek egymásután az események: a megostoroztatás, a bíborpalástba öltöztetés, a tövis koszorúnak fejére tétele stb., stb., mígnem vállaira teszik a nehéz keresztet, s viszik a megfeszítetetés helyére, a Golgothára. És keresztre feszítik! Jézus alig beszél e közben. Most, a kereszten, megszólalt: „Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.” Valóban elvégeztetett!

Amidőn lelkünkben mindezeket átéljük, különösen három eseményre legyünk figyelmesek, nagypéntek és húsvét jöttén, kedves unitárius testvéreim!

Először arra, hogy a Getsemáné kertben egészen magára marad Jézus. A tanítványaival együtt érkezett oda, s kérte őket, hogy üljenek le egy kis időre, míg ő előre megy és imádkozik. És imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár; mindazonáltal ne úgy legyen, a mint én akarom, hanem a mint te.” Mikor azonban visszatért tanítványaihoz, őket aludva találta. Teljesen magára maradt, íme, Jézus; mindenki elhagyta őt, akarva vagy akaratlanul. Vért verejtékezett a magáramaradottság kínjai között! Átélté ezt az érzést teljes mélységében. Igaz, másképpen nem is lehet megismerni! De megismervén a magáramaradottságnak és az elhagyatottságnak a legkínzóbb érzését is, nyilvánvalóvá vált számára, hogy az Istenben bízó léleknek az erejét, a saját belső erőt kell ezzel az érzéssel szembeszegezni, másképpen nem tudjuk megváltani magunkat a magunkramaradottságnak és az elhagyatottságnak az állapotából, másképpen legyőzünk.

Másodszor arra legyünk figyelmesek, hogy a sokaság, mely nyomon követte az eseményeket, s részese is volt annak sok tekintetben, a sokaság szinte esztét ve-szejtve kiáltozta: „Feszítsd meg! Feszítsd meg!” Az az érzésünk, mintha azt kiáltozta volna: az Úr Jézusban jelentkező teljesebb, jobb és igazabb emberséget nem kívánjuk, nem akarjuk. Tehát minden „feszítsd meg” kiáltásban önmaga jobb embersége felett mondott ítéletet a sokaság. Hogy milyen ellensége és kártevője tud lenni az ember saját magának, azt azóta is sokszor bebizonyítottuk, pedig a nagy példa ma is elevenen figyelmeztet, hogy a tragikus tévedéseket kerüljük el.

Harmadszor figyelmezzünk arra, hogy mit tesz Jézus a kereszten. János evangélista szerint: „És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.” Lukács evangélista szerint: „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.” Mindkét leírás egy és ugyanazon dologról beszél; arról, hogy meghal Jézus!

Amikor mi a halálra gondolunk, elfog a félelem, mert nem tudjuk mi történik velünk. Amíg e földön élünk, pontosan tudjuk, vagy nagy általánosságban tudjuk, mi történik velünk; a halál közeledtével azonban elfog a félelem, nem tudván mi lesz velünk. Az Úr Jézus tudta, mi történik vele: „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.” „És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.” Az a jézusi lélek tehát, amely számot tudott adni mindenkor földi cselekedeteiről, s

tiszta volt és büntelen, földi életének végeztével, amikor elérkezett a „halál” pillanata, íme akkor is tudta mi történik vele. Tudta, hogy lelke az Atya világába kerül, a mindenütt-jelenvalóság világába tehát, ahol nem köt a tér és az idő, s ahol ez a lélek tudja magáról, hogy ő van. Jézus is átélte a halált, mert annak átélése nélkül nem lehet megismerni a halált. S ha nem ismerjük a halált, honnan tudjuk, hogy annak legyőzésére milyen erőket kell felvonultatnunk a győzelem biztos reményében. Pál apostol a korintusi levélben így vall Jézusról, s a halált legyőző nagy diadaláról: „Elnyeletett a halál diadalra. Halál! Hol a te fulánkod? ...hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által.”

Mi hiszünk a lélek értékeinek halhatatlanságában; annak örökkévalóságában, amit Istentől kaptunk, s amit a magunk munkájával, mint jót ehhez hozzáadtunk. Így lesz teljesebb az ember.

Húsvétkor még sok minden másra is tekinthetünk, annál is inkább, mert amiről most szóltunk, csak egy szerény része annak a mérhetetlen gazdagságnak, ami a húsvéti eseményekből, azok hatékonyságából életünkben gyümölcsöt teremhet, ha mi magunk a jót cselekvő ember erős akaratával éljük esztendeinket.

Annyi bizonyos, hogy Jézust nem a holtak között kell keresnünk, mert nincs ott — ellenben szellemét bele kell és bele lehet építeni magunkba, hogy hitünk és meggyőződésünk szerint emberségben, munka és békeszeretben minden nap előbbre lépünk.

Bencze Márton
egyházi főjegyző

Külföldi vendégünk

Golland L. Brian, a nagy-britanniai unitáriusok londoni központjának új vezetője, az angliai unitáriusok feje, rövid látogatást tett Magyarországon, március 5—9. napjain.

Magas hivatalában dr. J. Kielty-t követte, aki többször megfordult hazánkban, és élénk érdeklődést tanúsított a Keresztény Békekonferencia munkája iránt, melynek több ülésén részt vett. Röviddel hivatalba lépése után utóda is kötelességének érezte, hogy el látogasson a magyar unitarizmus bölcsőjéhez, Magyarországra és Romániába.

Március 6-i gyülekezeti összejövetelünkön is részt vett, ahol angol nyelven Vadady Albertné gondnok üdvözölte, tolmácsolta az angliai unitáriusok, valamint az IARF üdvözlését, majd másnap Bencze Márton lelkész imája után gondolatokban gazdag prédikációt tartott angol nyelven, Ferencz József főgondnok tolmácsolása mellett.

Megtekintette városunk nevezetességeit, elismeréssel nyilatkozott a hótakaró alatt pihenő Budapest szépségéről, meglátogatta a Hőgyes Endre utcai és a pest-lőrinci templomainkat, és általában tájékozódott egyházunk múltja és jelen helyzete felől.

Az Állami Egyházügyi Hivatal képviselői is fogadták Golland urat, és hosszasan elbeszélgettek vele.

Golland úr nagyon sajnálta, hogy látogatása a hazai Ökuménikus Tanács főtitkáránál, dr. Pálffy Miklós professzornál vis maior következtében elmaradt. Az angliai unitáriusok kezdettől fogva részt vesznek az angliai Ökuménikus Tanács munkájában.

Újra a „Vendégség”-ről

Páskándi Géza, Dávid Ferenc drámája, a „Vendégség” ma is foglalkoztatja az irodalmi és nem irodalmi köröket egyaránt. Nem célozom a vitába beleszólni. Az *Unitárius Élet* részéről már megtörtént az első reflexió (1970. 3. sz.), és újabbat csupán alapos és elemző cikk alapján szabad mondanunk a kérdésben. Inkább a sajtóvisszhangot szeretném összefoglalni, amit a dráma kiváltott.

Korántsem egyértelmű és maradék nélküli a dicsérete ennek a kiváló, de rendkívül problematikus darabnak. Ez érthető is. A szakemberek — irodalmárok, történészek, dramaturgok egyaránt — a maguk szempontjait tartják elsőrendűnek, és ezek szerint értékelnek vagy marasztalnak el. Nem is beszélve az átlagos unitárius olvasóról, aki ragaszkodik bizonyos apoteózis normákhoz. A feltétlen hódolók pedig — többször volt ez az érzésem — inkább a pillanatnyi művészi élmény hatása alá kerülve, mint komoly és elmélyülő elemzés után fakadtak dicsérő szuperlatívuszokra.

A TÖRTÉNETISÉG KÉRDÉSE

Bözödi György (Igaz Szó, 1970 november) veti fel legkarakterisztikusabban: „...felmerült a kérdés az irodalmi alkotás és történelmi hitelesség viszonyáról, vagyis meddig mehet el az író a történelmi tények felhasználásában?...” „...az ún. költői szabadság meddig terjedhet és hol van határa?” Válasza szerint: „Az író változtathat a történelmi valóságon, a maga művészi célja érdekében, hogy alakjainak jellemét, mondanivalójának lényegét tömörebben kifejezze, de ez nem mehet odáig, hogy egyenesen ellentétbe kerüljön a tényekkel, közismert hősei pedig jellemükkel össze nem férő szerepben jelenjenek meg.” Páskándi pedig vétett ez ellen, mert sem Dávid Ferenc, sem Socino, sem pedig Blandrata nem voltak azok a karakterek, történelmi szerepük sem volt az, amivé Páskándi formálta őket drámai mondanivalója érdekében.

Hasonló a véleménye Szigeti József egyetemi tanárnak: „A dráma legnagyobb belső ellentmondása, hogy Dávid Ferenc püspöki palástját Páskándi önmagára terítette, az ő élményei, élményanyaga, felfogása, problémái jelentkeznek a darabban, s ezek annyira Páskándiéi, hogy valójában egészen távoli ponton, külső kereteiben érintkeznek csak Dávid Ferenc problémáival”; és Bodor András egyetemi tanárnak: „...a történelem csupán burok, amibe az író a maga élményanyagát belehelyezi és ezzel a történelmi cím ellenére elkerülhetetlenül meghamisítja a történelmet.” Jancsó Elemér egyetemi tanár szerint: „...úgy kell a mához szólni, hogy a történelmi hűség elve ellen ne történjen komoly vétség.” (Mindhárom idézet az „Ifjúmunkás” 1970. évi augusztus 27-i számából való.)

Ne tévesszenek meg senkit a kiemelt idézetek! Ezek a kritikusok a darab történetiségét kifogásolják és nem értékességét. Páskándi ugyanis a drámája elé írt ajánlásában történetinek nevezi drámáját, amivel Dávid Ferencnek kíván emléket állítani. Hasonlóképp nyilatkozik az Ifjúmunkásnak is: „Egyszerre akartam történelmi drámát és pszichológiai írni. Az író számára sohasem kötelező a történelmi hűség...” „Ez a dráma az elvek, az észérvek önhitegető, önámító, lelkiismeret-zsibbasztó menedéke mögé húzódó értelmiségi tragédiája. Ezt Socino képviseli.” Hogy a történelmi hűség nem kötelező számára, azt a szerző bebizonyította, de hogy nem helyes, azt az olvasóközönség unitárius történetet ismerő részének elégedetlenkedésén kívül az a tény is igazolta, hogy az unitárius történetet nem ismerő közönség, sőt kritikusok is, a Páskándi festette történetietlen Dávid Ferenc-i jellemet elemzi, aposztrofálja. Hasonlóképp van Socinóval és Blandratával is. Így védi Páskándit Kántor János is („...Páskándiéik nem a részletek igazságát tisztelik... nem is az epikus igazságra kíváncsiság, hanem a lélektanira és etikusra...” Hősiesség és dehonesztálás, *Korunk*, 1970 október.) Nem beszélve Szabó Sándorról (Reformátusok Lapja, 1970. augusztus 9.), aki szerint: „A szerző művének meg-

írásához alapos forrástanulmányokat végzett. Nemcsak az eseménytörténetet ismeri jól, de Dávid legfőbb eszméit, s a vonatkozó legfontosabb irodalmat is.”

Szeretném Bözödi gondolataival befejezni a történetiség feletti vitát: „...milyen buktatókkal jár, ha az író a magában kialakított és kitűnően felépített mondanivalót nem a céljának megfelelő történelmi személyiségek szájába adja. Páskándi darabja sokat nyert, sok felesleges tehertől megszabadult volna, ha az író költött személyeket választ a maga szócsövéül.”

MI HÁT AZ ÉRTEKE?

Mert a történetiség kérdésében negatívan értékelő kritikusok egybehangzóan állapítják meg ezt az értéket. Kitűnik ez Bözödinek az előbbi részt záró idézetéből, de a többi kritikus értékeléséből is. Az értékre nézve talán *Jagamas Ilonát* idézném elsősorban. (Az „Új hullám” ürügyén — a mai romániai magyar drámáról — *Népszava* 1971. február 6.) „A drámairodalom világviszonylatban olyan merőben új utakat keres, melyek a kialakult színpadi orthodoxia teljes tagadását jelentik. Páskándi és Kocsis ezt az utat járja, csak hogy az új ösvényt ők a jelképesség és a metafora területén törjék. Ellentétben a nyugati új hullám drámáival, egyikük műve sem filozófiai beállítottságú, és nem egy bizonyos emberi szituációt ábrázolnak, hanem egy adott szituációban az emberi helyzetet sűrítik, és így elsőrendű problematikájuk nem gondolati. Páskándi és Kocsis drámáiban van valami elsődlegesen eredeti, valami, ami különlegesen a romániai magyar irodalomból sarjadt...” Páskándi Géza Dávid Ferenc drámája, a „Vendégség”, a történelem egyik legrégebb, leggondosabban ápoltt lelki betegségére, a besúgási kényszerre épül. A dráma hőse nem Dávid Ferenc, hanem Socino, akit ráépítettek, hogy a püspök „egy az Isten hittételének megnyilatkozásait provokálja, és szavaiból és szavaival kompromittáló jelentéseket adjon”. „...Kettejük párharca az árulás drámájává szélesedik.” Páskándi a történelmi személyeket is jelképnek, absztrakciónak tekinti, eszköznek az árulás drámájának kibonyolítására. Így kell keresni, és nem a történetiség alapján jellemeiket. „A meghatározó nála... a szubjektív mondanivaló” (Kántor János). A drámának „...három, drámai szerepét tekintve, majdnem egyenrangú szereplője van, ...a nyugtalan hitújító Dávid Ferenc, ...az ő megfigyelésével megbízott szolgáló és ágyas, a primitív, durva Mária..., s a hasonló feladatát intellektuálisan erkölcsi dilemmaként felfogó Socino.” (Kántor János). Dávid Ferenc „Nem is mint püspök, inkább, mint humanista tudós van jelen. Egy új hitet adó, az embereket jobb szellemi és erkölcsi pályákra terelni vágyó gondolkodó alakja bontakozik ki előttünk, hibái nem egy püspök hibái, míg erényei a humanizmus erejét bizonyítják... Hite eszméjének tisztaságában, szkepszise az emberek iránt felruházta elegendő fanatizmussal, hogy elhiggyük harcának őszinteségét.” (Vásárhelyi Géza: *Vendégségünk*. Utunk 1970. augusztus 28.) „Mária tulajdonképpen Socino legnagyobb megpróbáltatása, nélküle talán nem is válna besúgóvá. A Blandrata által felállított, Dávid Ferenc révén megoldott egyenlet: az értelmes és ostoba áruló ellentétpárjának kialakítása, ez Mária valódi szerepe a darabban.” (Vásárhelyi Géza). Socino nem egyszerű besúgó..., „maga is művelt teológus, s csak hitből hajlandó jelenteni; vagyis, ha meggyőződött Dávid Ferenc bűnösségéről. Socino végig vitázik megbízójával, Blandratával..., csak nem ismeri fel, hogy, aki egyszer alkuba bocsátkozik, annak számára megszűnt az erkölcsi szabadság — bármilyen drágán is adja magát... De ha a dráma központi figurája kétségtelenül Socino is, hőse — a szó alapjelentésében Dávid Ferenc marad...” (Kántor János.)

Azt hiszem kritikai ismertetésem befejezéséül idekiváncosít még egy idézet Jagamas Ilonától: „Páskándi... azzal, hogy szakított a színpadi orthodoxiával és „szokatlan” drámát alkotott, lényegében közelebb került a klasszikus drámához is, mint sok mai tárgyú dráma szerzője. Mindkettő a nagy konfliktus lehetőségét keresi, azt, ami a klasszikus tragédia alapeleme volt, s amely megteremti a valódi nagy feszültséget.”

— Szász János —

Az egyházi vizsgálószerk febr. 27-én

a szegedi leányegyházköztségben, február 28-án pedig a hódmezővásárhelyi egyházköztségben tett látogatást. Mindkét helyen istentiszteletre gyűltek össze a hívek. A szolgálatot László Andor lelkész és Bencze Márton lelkész-egyházi főjegyző végezték. Az istentisztelet utáni közgyűlésen az egyházközségek helyzetéről, s különösen hódmezővásárhelyi vonatkozásban, az egyházközség épületeinek és templomának sürgős renoválási gondjairól, s az ehhez szükséges anyagi alapok előteremtéséről volt szó. Dr. Ferencz József főgondnok Szegeden is, Hódmezővásárhelyen is hangsúlyozta, hogy unitárius egyházunk hívei, bárhol is éljenek az ország területén, egyforma felelősséggel dolgoznak népünk és egyházunk felvirágztatásán, s azokban a gondokban is, amelyek pl. a hódmezővásárhelyi egyházi épületek renoválási feladataiban jutnak most égetően kifejezésre, mindannyian osztozunk, és hisszük, hogy összefogással, a helyi lehetőségek jó felhasználásával és megfontolt intézkedésekkel céljainkat elérjük. Annál is inkább reménykedünk ebben, mivel Hódmezővásárhelyen a lelkész és a presbitérium életrevaló tervekkel jelentkeztek máris —, s örömmel munkálkodunk azok megvalósításán. Egyházunk képviselőjében Dr. Ferencz József főgondnok, Bencze Márton főjegyző és Kelemen Miklós helybeli lelkész tisztelgő látogatást tettek Szegeden Dr. Rátkai János egyházügyi tanácsosnál a Megyei Tanács székházában. Dr. Rátkai egyházügyi tanácsos kitüntető szívesleg fogadta egyházunk vezetőit, s hallgatta meg előterjesztéseiket a szegedi, a hódmezővásárhelyi gyülekezetek és szórványaik egyházi életéről. Megelégedésének adott kifejezést Dr. Rátkai arról a közéleti tevékenységről, amelyet Kelemen Miklós lelkész végez, s bátorította őt még aktívabb munkálkodásra; egyben kilátásba helyezte további támogatását megoldandó feladatainkhoz, amit hálás köszönettel fogadott egyházi vezetőségünk. Tisztelgő látogatást tett Dr. Ferencz József, Bencze Márton és Kelemen Miklós, Seres Zoltán református vezető-lelkésznel, akinek templomában, ill. gyülekezeti termében szegedi unitárius híveink istentiszteletre gyűlnek össze; újból megköszönvén a testvéri segítséget, amelyben évtizedek óta részesülünk. Az Egyházi Vizsgálószerk március 27-én és 28-án Füzesgyarmaton tevékenykedett, 29-én pedig Kocsordon. Mindkét helyen örvendetes elevenséget tapasztalt a Vizsgálószerk a vallás-erkölcsi élet vonatkozásában, valamint az egyházközség anyagi gondjainak hordozásában. Ezekben a helyeken is érzik híveink azt a jótékony pezsgést, amely most tavasz jöttén hazánk politikai életében, — gondoljunk a közelgő országos választásokra —, valamint a föld-

ken, tehát a mezőgazdaságban megmutatkozik. Ez a jótékony pezsgés meglátszik az egyházi életben is. Dr. Ferencz József főgondnok és Bencze Márton egyházi főjegyző szolgálataikban tudatosan nagy tereket szenteltek ennek a közös felismerésnek.

Nagyjaink bélyegeken

Van a bélyeggyűjtésnek, ennek a szép és nemes szórakozásnak egy sajátos formája, a motívumgyűjtés. Ilyenkor nem az egyes országok, vagy sorozatok alapján gyűjtik a bélyegeket, hanem az általuk ábrázolt képek tárgyi, vagy mondanivalóbeli — gondolati egysége alapján. Ezeket a tárgyi, vagy gondolati egységeket nevezik motívumoknak. (Pl.: karácsony, közlekedéstörténet, sport, irodalom, művészet, zene stb. a bélyegeken.) Erre a nemes szenvedélyre szeretnénk felhívni olvasóink figyelmét, amikor a mostani számunktól kezdve a szabadelvű vallásosság egy-egy kiváló gondolkozóját, vagy emlékét mutatjuk be.

Mostani számunkban Erasmus ábrázolja egy belga bélyeg. Erasmus (1467—1536) a reneszánsz gondolatvilágnak és a belőle fakadó szabadelvű vallásosságnak szinte gyűjtőlencsége; mindazt, amit a közvetlenül előtte való évek teremtettek az emberi gondolatról és magatartásról, benne összesűrűsödtek, és mint termékenyítő napsugarak, tisztán megfogalmazva szóródtak szét, át-meg-átszöve a XVI. századi Európa életét. Nevelői munkásságával, nyelvészeti és fordítói tekintélyével, szellemes ironiájával és nem utolsósorban a béke érdekében írt humanista vallomásával legnagyobb gondolkozójává vált korának. Vallási területen egyik hadakozó, vitatkozó félhez sem csatlakozott, hanem önálló, ítélő és kritizáló gondolkodó maradt. Hirdette Istennek felekezettfelettségét, az embernek a valláshoz való szabadságát és értékes voltát.

Halottaink

Borbély Ferenc megh. 1970. nov. 26-án, 65 éves korában; Tontsch Róbertné, Pálffy Róza, nov. 30-án, 85 éves; Varga Andor, Budakalász, dec. 1-én, 80 éves; Avar Istvánné, dec. 8-án, 56 éves; Homoki István, dec. 31-én, 76 éves; Tóth Sándor, dec. 19-én, 96 éves.

Móricz Ilona 1971. január 1-én, 68 éves korában; Turai Istvánné, Benedek Irma, jan. 9-én, 66 éves; Koronka Jenő, jan. 11-én, 88 éves; Kis M. Tamás, jan. 28-án, 88 éves; Amon Józsefné, Budakalász, febr. 7-én, 56 éves; Tarcsafalvi Sándor, febr. 10-én, 86 éves; Stanchich Béláné, Végh Irén, febr. 10-én, 91 éves; Gáspár

Mihály, febr. 21-én, 50 éves; Baráth János, febr. 23-án, 57 éves; Fodor Akos, febr. 28-án, 84 éves; Benczedy Sámuel, márc. 1-én, 87 éves; Mosoni Ernőné, Berel Júlia, márc. 7-én, 63 éves.

Rónaszéki Mártonné, László Rebeka, Táplószőlő, megh. 1970. dec. 10-én, 73 éves korában; Dr. Kósa Zoltán, Rákospalota, megh. 1971. jan. 30-án, 71 éves korában. Aldott az igazak emlékezetét!

KOCSORD

A téli időszak a falusi ember számára a csendes szemlélődés, a magasabb rendű életigények utáni vágyakozás kiteljesedésének időszaka. Ez meglátszik a kocsordi gyülekezet életében is. A téli évadban rendezik az egyházközség szokásos vallásos délutánjait. Hétfőn esténként szép számban gyűlnek össze a hívek Szász János lelkész vezetésével. Először gyakorlati bibliamagyarázat van a mindennapi élettel kapcsolatos bibliai részek igazságairól. Utána a gyülekezet tagjai Bakos János kántor vezetésével éneket gyakorolnak. Végül a vallások világával ismerkednek meg a hívek, vagy az unitarizmus történetének egyes részeivel. Volt szó énekeskönyvünk kialakulásáról, amelynek során kedves szín —, pontosabban hangfolt volt az a tény, hogy amikor a lelkész az énekeskönyv egyes dallamtípusait magyarázta, az illusztrációt maguk a hívek énekeltek. Idekívánkozik az a hír is, hogy a tavaly konfirmáltak szüleinek áldozatkész-ségéből megkezdődik a templom beborítását a templom stílusához il- lő mozaiklapokkal.

Bigner Pálné R. Filep Piroska

Piri néni — ahogyan mindnyájan ismertük és tiszteltük —, március 6-án, este még a bibliai Márta áldozatkész-ségével buzgólkodott a Nagy Ignác utcai gyülekezeti teremben tartott összejövetelen. Hazatért késő este a Hőgyes Endre utcába, ahol az utóbbi években a templom gondozásának munkáját végezte. Másnap reggel a templomba igyekvők megdöbbenéssel értesültek hirtelen elhunytáról. Megfáradott szíve mondta fel a szolgálatot.

Akkor Magyararkúton, egyházi üdülőnkben pihentek, nem felejtik el azt a gondoskodást, a jóízű ételeket, amiket főzött, és azt a szeretetet, amit mindeki felé egyaránt árasztott.

Emlékezetét kegyelettel megőriztük.

Faluvégi Sándor ny. vámtisztviselő febr. 14-én, életének 86. évében elhunyt. Szeretett felesége, leánya, veje, unokája, testvére, rokonsága, sok barátja és tisztelője kísérte el utolsó útjára az Új-Köztemetőben febr. 22-én, hol az egyházi szolgálatot Bencze Márton lelkész-egyházi főjegyző végezte.

A pestlőrinci egyházközség halottai, kik helyszüke miatt korábbi számainkból kimaradtak:

1970-ben: Pálffy Vince pestimrei szórványgondnok 84 éves korában; Varga József, Pesterzsébet, 64 éves; Bogáthy Istvánné, Kispeszt, 66 éves; Szalontai Károlyné 76 éves; Schaffer Ilona 85 éves; Pech Gézánné 69 éves korában, — mindhárman pestlőrinciek —. Szőke Lajos, Kispeszt, 82 éves; Máthé Dániel, Csepel, 82 éves; Bodor József, Pesterzsébet, 71 éves; Kerekes Mihály, Kispeszt, 74 éves; 1971-ben: Kupás Sándor, 78 éves, Baranyai Jánosné 82 éves, Pestlőrinc; Özy Grünwald Gyuláné presbiter, Pesterzsébet, 80 éves; Bede Vilmos, Pestimre, március 8-án, 69 éves korában.

HÍREK

Húsvét első és másodnapján, április 11-én és 12-én, templomainkban ünnepi istentiszteletet tartunk és úrvacsorát osztunk. Az egyházközségek előjáróságai tisztelettel és szeretettel kérik híveinket, hogy adományaikkal az úrasztala megterítéséhez hozzájárulni szíveskedjenek.

Bartók Bélára emlékezett a budapesti unitárius egyházközség a március 6-án tartott gyülekezeti összejövetelén, melyen a nagy alkotó fia, Bartók Béla tartott igen érdekes és megkapó előadást édesapjáról, majd Uher Zita, az Áll. Operaház magánénekese, Ersek Mária kísérete mellett Bartók-dalokat adott elő, nagy művészi átéléssel.

Dr. Ferencz József főgondnok rövid látogatást tett febr. 13-án a debreceni gyülekezetben, s megtekintette az egyházi épületeken végzett renoválásokat, majd febr. 14-én Füzesgyarmaton vett részt az istentiszteleten, s köszöntötte az egybegyűlteket. Mindkét helyen találkozott az egyházközségek vezetőivel, s velük megbeszéléseket folytatott az egyházközségek problémáiról. Útjára elkísérte László Andor füzesgyarmati beszolgáló lelkész.

Dávid Ferenc japán lapban. 1969-ben az unitárius és más haladó egyházakat tömörítő nemzetközi szervezethez csatlakozott a japán budhisták hárommillió tagot számláló mozgalma a Risszo Koseikai. Angol nyelvű havi lapjuk, „The Kosei Times” 1970. évi áprilisi számában Ferencz József emlékezett meg a magyar unitáriusokról, egyházunk alapítójáról, Dávid Ferencről; a tolerancia gondolatáról, mely azóta is egyházunk alapelve.

Rejtő Istenség címen Szennay András a budapesti Hittudományi Akadémia professzora írt alapos tanulmányt. Könyvét a Theológiai Szemle 1971. évi számában Simon János Attila részletesen ismerteti. Az említett ismertetés alapján közöljük a tudós szerzőnek a dialogizálással kapcsolatos alábbi megállapítását: „Keresztény őseink, akik „ateista”, pogány környezetben éltek, szintén dialogizáltak — a maguk módján. És ez a mód teljességgel keresztény, krisztusi volt: a szeretet gyakorlása, önzetlensége, Istennek tisztelete és megvallása, becsületes élet. Nem sokat vitatkoztak, de annál inkább tanúskodtak. Szóval és tettekkel egyaránt. Életmódjuk, kétkezi munkájuk is azt igazolta, hogy a túlvilág, az Isten felé fordulás nem teszi fölöslegessé földi feladataik végzését...”

A Petőfi Rádió 1971-ben eddig január 24-én, és március 7-én közvetített unitárius vallásos félórát Bencze Márton, ill. Szász János szolgálatával. Legközelebb május 23-án, reggel 7 órai kezdettel kerül sor újabb közvetítésre, Bajor János debreceni lelkész szolgálatával.

Jakab Zoltánt általános orvosdoktorrá avatták a szegedi egyetemen. Szeretettel gratulálunk a szülőknek, Dr. Jakab Jenőnek és nejének, valamint ifjú orvos testvérünknek, Dr. Jakab Zoltánnak.

A pestlőrinci unitárius egyházközség május 9-én, vasárnap du. 4 órakor presbiteri gyűlést, 5 órakor évi rendes közgyűlést, ezt követően pedig, du. 6 órai kezdettel, gyülekezeti összejövetelt és szeretetvendégséget tart. Híveinket, s minden kedves érdeklődőt szeretettel hív és vár az egyházközség előjárósága.

DUNÁNTÚL

Az aratnivaló sok, a munkás kevés. Így adódik, hogy a Dunántúli Unitárius Egyházközség ellátása háttérbe kellett szoruljon egy időre. A lelkész Kocsordra is beszolgál és munkaidejének kétharmadát ott kénytelen eltölteni. Reméljük, a kocsordi lelkészi állást hamarosan betöltik és a lelkész teljes szívvel eredeti munkahelyén dolgozhat. Április folyamán, a húsvéti istentiszteletek tartása során, reméljük sikerül a dunántúli szórványainkat is felkeresni.

Az Irodalomtörténeti Közlemények 1970. évi utolsó számaiban is több unitárius vonatkozású tanulmány jelent meg. Bitskey „Thordai János manierizmusa” címen írt tanulmányt. Thordai János a kolozsvári Unitárius Kollegium tanára, később a hódoltsági területeken lelkészkedett. Számos egyházi énekét ma is megtaláljuk énekeskönyvünkben.

Pirnát Antal „Gerendi János és Eössi András” címen ismerteti a XVI. századbeli unitárius egyházból kivált szombatos felekezet fő pártfogójának és első patronusának életét és munkásságát. Összegezi a korábbi adatokat és egybeveti az unitárius, valamint a többi protestáns és jezsuita forrásban felfedezhető megállapításokat.

Mindkét tanulmány gazdagítja az unitárius történelemre vonatkozó adatainkat.

Konfirmációi oktatás kezdődik a budapesti egyházközségben a húsvét utáni első vasárnap. Konfirmáció június 6-án kerül sor. Jelentkezni lehet a lelkészi hivatalon, Budapest V., Nagy Ignác u. 4. sz. alatt.

Külföldi hírek

Dr. Dana McLean Greeley, az IARF elnöke, elküldte szokásos újévi üdvözlését a világszövetség tagjaihoz, melyben újra hitet tesz az egymás megértését előmozdító szolgálatok mellett. Gyakorolnunk kell az élet minden vonatkozásában a jó akaratot — mondja —, hogy küldetésünket teljesíthessük. Örömről szóló üzenetét olvasson az IARF elnökének körlevelét.

No greater love, The James REEB Story címen regényes életrajz jelent meg Duncan Howlett, volt washingtoni unitárius lelkész tollából, aki Reeb egykori lelkésztársa volt. Mint ismeretes J. Reeb unitárius lelkészt hat évvel ezelőtt, egy szép tavaszi napon orvul leütötték az amerikai polgárjogi küzdelmek kelles közepén, s így a szabadságjogok mártírja lett.

Az örök béke címen ismert Kant-tanulmányt, melyet annak idején Babits Mihály fordított volt magyar nyelvre, a romániai magyar könyvkiadó most újra megjelentette, melyhez Dr. Mikó Imre írt tartalmas előszót.

Dr. Dávid Gyulát, a kolozsvári egyetemi fokú Protestáns Teológiai Intézet rektor professzorát a bázei egyetem tavaly tiszteletbeli doktori címmel tüntette ki érdemes munkássága elismerésül. Ez az intézet magyarországi teológiai hallgatókat is nevelt. Szeretettel köszöntjük a kitüntetettet.

Az utolsó erdélyi polihisztor címen jelenik meg dr. Mikó Imre tollából Romániában, „Száz dokumentum és történet Brassai Sámuelről”. Ez az első regényes életrajz a nagy tudós Brassai életéről és munkásságáról. Reméljük, nagyszámú tisztelői megvásárolhatják, hogy hazai olvasótáborunk és Brassai Magyarországon is ezt a könyvet.

Niederstein Péter, a körünkben is többször megfordult svájci haladó gondolkodású teológus-lelkész beszédei jelentek meg „Zur Gegenwart Herausgefordert” címen, melyekben a hit alapjairól tesz vallomást a kitűnő szerző.

Bíró Izsák szentgericei és Máthé Sándor újszékelyi unitárius lelkészek jan. 1-én nyugalomba vonultak, hosszú és érdemes szolgálat után.

Canadian Unitarian. Nemrégiben érkezett meg a kanadai unitáriusok lapjának 1970. évi téli száma. 1971. évi közgyűlésüket május 14—17. napjain, Winnipegben tartják, melyen részt vesz West Robert, az amerikai unitárius univerzalista egyház új elnöke is. Mint érdekességet említjük meg, hogy a kanadai unitárius tanács elnöke Mary Lu Mac Donald asszony.

Morgenröte címen jelenik meg az offenbach-i (NSZK) unitárius gyülekezet szemléje. Karácsonyi számunkban közölték Ferencz József főgondnok írását, melyben a heidelbergi antitrinitárius mozgalom 400 évvel ezelőtti történetéről emlékezett meg.

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Ferencz József

Budapest IX., Högyes Endre u. 3.

Táv. : 137—186.

INDEX: 25.842

A szerkesztő bizottság vezetője:
Bencze Márton

Tagjai: Bajor János és Szász János Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj: 24,— forint

70.4302/2 — Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bolgár Imre igazgató

Istentől áldott kellemes húsvéti ünnepeket
kívánunk kedves olvasóinknak!

ISTENTISZTELETEK

Húsvét első napján, április 11-én, vasárnap:

Nagy I. utca: de. 11; Högyes E. utca: de. 10; Pestlőrinc: de. 11; Pesterzsébet: de. 9; Vecsés: du. 3.30 óra.

Húsvét másodnapján, április 12-én, hétfőn:

Nagy I. utca: de. 11; Högyes E. utca: de. 10; Pestlőrinc: de. 11; Mátyásföld: du. 4 óra.

Nagypénteken, április 9-én, este 6 órai kezdettel passzió éneklés a Bpest V., Nagy Ignác utcai templomunkban.